

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN – AL. ROSETTI”

Raport de consultanță privind calitatea limbii române folosite în audiovizual
REZULTATELE MONITORIZĂRII POSTURILOR DE RADIO ȘI TELEVIZIUNE
în luna iunie 2010

În luna iunie 2010, au fost monitorizate (de către echipa alcătuită din Blanca Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Ana-Maria Mihail, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, coordonator Rodica Zafiu) 12 posturi de televiziune (**TVR 1, Antena 1, Pro TV, Realitatea TV, Prima TV, TVR 2, TVR Cultural, Kanal D, Antena 3, B1 TV, OTV și N24 PLUS**) și două posturi de radio (**Radio România Actualități și Europa FM**), alese în funcție de: audiență, acoperire națională, pondere a emisiunilor informative și de dezbateri, asumarea unui rol cultural și educativ. S-au efectuat (ca și în etapa precedentă, din aprilie 2010) 300 de ore de monitorizare, urmărindu-se în primul rând transmisiunile de la ore de vârf, în special emisiunile de știri și dezbateri. Au fost monitorizate sub aspect lingvistic, ca de obicei, doar intervențiile verbale și mesajele scrise (titrări, crawluri) pentru care își asumă responsabilitatea redactorii și colaboratorii posturilor respective, nu și secvențele verbale aparținând invitaților în studio.

S-a constatat, și de această dată, că anumite erori persistă, în ciuda semnalărilor repetate. Versiunea integrală a raportului de monitorizare cuprinde numeroase exemple de greșeli, grupate în funcție de nivelurile lingvistice de apariție (grafie, punctuație, pronunțare, morfologie, sintaxă, lexic, stilistică). În această sinteză, vom semnală doar câteva dintre cele mai grave abateri.

1. Descalificante sunt, în primul rând, câteva greșeli elementare de ortografie, apărute în textele scrise pe ecran (titrări). Unele privesc **folosirea cratimei**: la un post de televiziune, s-a înregistrat atât introducerea acesteia acolo unde nu trebuia să apară, în forma de indicativ prezent a verbului *a lua* – „Dacă ne **i-a** și dinăștia” (Kanal D, 7.VI); corect: *ia* –, cât și absența ei în secvența alcătuită din pronumele personal „i” și auxiliarul „a”: „Alcoolul **ia** luat mințile” (Kanal D, 16.VI); corect: *i-a luat*. Alte două abateri constau în absența cratimei – „**Uitel** aici! E mic” (Pro TV, 27.VI); corect: *Uite-l* –, respectiv în introducerea greșită a acesteia: „– **Face-ți-mi** rost de un soț!” (Antena 1, 8.VI); corect: *Faceți-mi*.

2. Greșeli elementare apar și în scrierea cu „i”/„ii”, la final de cuvânt. Erorile de acest tip au fost la fel de numeroase ca în etapa precedentă de monitorizare (5) și au apărut, ca și atunci, la formele verbale de persoana a II-a singular – „**Îl ști**?” (Kanal D, 7.VI); corect: *știi*; „să **vi** să iei și tu celălalt bol” (Kanal D, 19.VI); corect: *să vii* –, „**Zii** mata, cât mă costă” (Kanal D, 29.VI); corect: *zi* (imperativ) și la infinitiv –, „Se poate **ocolii** pe ruta DN29D” (Antena 1, 30.VI); corect: *ocoli* –, precum și la pluralul substantivelor: „**miniștri** făceau angajări” (Realitatea TV, 7.VI) – corect: *miniștrii*.

3. Dintre **rostitirile greșite**, unele nu pot fi explicate prin grabă sau neatenție, ci sunt semne ale lipsei de cultură: „**ștandardele**” (OTV, 8.VI) – corect: *standardele*; „**ștatele** de plată” (Europa FM, 28.VI; B1 TV, 10.VI; Antena 1, 11.VI; Antena 3, 9.VI) – corect: *statele*; „**tranversează**” (TVR 2, 10.VI) – corect: *traversează*; „**intinerariu**” (TVR 2, 7.VI) – corect: *itinerar*; „**escrocherie**” (Europa FM, 28.VI) – corect: *escrocherie*; forma incultă prezentă cel mai des în emisiunile monitorizate a fost „**servici**” (Realitatea TV, 18, 24.VI; OTV, 21, 26, 28.VI; Antena 3, 3.VI) – corect: *serviciu*.

4. Așa-numitul dezacord între subiect și predicat, manifestat în folosirea formei de singular a verbului cu subiect la plural, e o particularitate populară și regională condamnată constant de normele limbii literare: „Autoritățile încercau să facă și ele ce **poate**” (Antena 1, 20.VI) – corect: *pot*; „să nu circule fără dotările obligatorii care îi pot proteja și le **poate** chiar salva viața” (TVR 2, 4.VI) – corect: *pot*; „deputații din comisia de muncă **a adoptat**” (B1 TV, 3.VI) – corect: *au adoptat*; „la exercițiu **a participat** trupele serviciului de intervenție rapidă” (TVR 2, 3.VI) – corect: *au participat*; în fine, într-un exemplu care cumulează greșeli – „să începem cu una din întrebările **care le-a pus** telespectatorii” (N24 PLUS, 2.VI) – corect: *pe care le-au pus*. Greșit este și acordul la plural în construcții impersonale: „ne asigurase ieri după-amiază că **s-au terminat** cu tensiunile” (Antena 3, 14.VI) – corect: *s-a terminat*; „Știți ce **sunt** cu aceste două dungi galbene?” (Pro TV, 26.IV) – corect: *este*.

5. Folosirea semiadverbului restrictiv *decât* în absența negației verbale este o manifestare, foarte răspândită în ultima vreme, a vorbirii neîngrijite. Uzul condamnabil a pătruns și într-una dintre emisiunile monitorizate: „ținând cont că și-am arătat **decât** materialul” (Prima TV 19.VI) – corect: *nu și-am arătat decât materialul* sau *și-am arătat numai/doar materialul*.

6. Greșită este și utilizarea secvenței *ca și* în structuri comparative de inegalitate: „Ciupercile sunt mai scumpe **ca și** carnea de pui” (OTV, 1.VI) – corect: *mai scumpe decât carnea de pui*.

În construcții necomparative, folosirea abuzivă a construcției *ca și* în loc de *ca* a fost înregistrată la aproape toate posturile monitorizate: „și atunci de ce-l vedem **ca și** propunere” (Realitatea TV, 19.VI) – corect: *ca propunere*; „Vi l-ați imaginat pe Eminescu **ca și** persoană” (Radio România Actualități, 13.VI) – corect: *ca persoană*; „cum ați interpreta dumneavoastră **ca și** analist” (Antena 3, 30.VI) – corect: *ca analist* etc.

7. Folosirea incorectă a prepozițiilor poate fi ilustrată de două construcții în care apare substantivul *telefon*: „Îl avem și pe George Vulcănescu **pe telefon**, n-a putut să fie alături de noi” (TVR 1, 4.VI) – corect: *la telefon*; „suntem **în telefon** cu un senator PDL” (Antena 3, 21.VI) – corect: *suntem în convorbire telefonică cu.../vorbim la telefon cu...* Greșelile de acest tip sunt numeroase, multe constând în extinderea nejustificată a folosirii prepoziției *pe*: „ploile apar **pe sud și pe est**” (Pro TV, 27.VI) – corect: *în sud și în est*.

8. Greșeala cea mai răspândită, cu zeci de apariții, înregistrată la toate posturile monitorizate, este utilizarea fără prepoziția *pe* a pronumelui relativ *care* cu funcție de complement direct: „asigurările astea **care** le plătesc pentru pensii angajații” (Antena 3, 22.VI) – corect: *pe care le plătesc*; „și eu sunt realizator de emisiuni, **care** le fac zilnic” (OTV, 21.VI) – corect: *pe care le fac zilnic*. Cele mai multe greșeli de acest tip au fost înregistrate la posturile de televiziune OTV (10, 19, 21, 24, 26, 28.VI) și N24 PLUS (2, 9, 22, 24, 30.VI).

9. În domeniul punctuației, semnalăm apariția greșită a virgulei între subiect și predicat: „Sebastian Vlădescu, a declarat” (B1 TV, 1.VI), „Respingerea moțiunii de cenzură, nu este neapărat un motiv de bucurie” (Prima TV, 16.VI) etc.

10. Persistă abaterile de la regulile de acord al numeralelor: „după **doisprezece** clase (Europa FM, 28.VI) – corect: *douăsprezece*; „**doispe** mii de lei noi” (Antena 3, 8.VI), „**doisprezece** mii de oameni” (Realitatea TV, 12.VI), „**doisprezece** mii de metri cubi pe secundă” (TVR 1, 28.VI), „peste **doisprezece** mii de metri” (Pro TV, 16.VI) – corect: *douăsprezece mii*. În exprimarea orei, este în continuare frecventă folosirea formei incorecte, de masculin: „ora **doisprezece**” (Antena 1, 30.VI; Antena 3, 2.VI; Realitatea TV, 11.VI; Pro TV, 26.VI) – corect: *ora douăsprezece*.

11. Formele hibride de indicativ imperfect *vroiam, vroia, vroiau* etc., folosite în locul celor corecte, fără *-r-* în radical – *voiam, voia, voiau* etc. – sunt încă destul de frecvente la aproape toate posturile monitorizate (Antena 3, 9.VI; B1 TV, 10.VI; Europa FM, 9.VI; N24 PLUS, 9.VI; OTV, 12, 21, 26, 28.VI; Prima TV, 19.VI; Pro TV, 24.VI; TVR 1, 3.VI; TVR Cultural, 5.VI).

12. O greșeală foarte răspândită este înlocuirea formelor adverbiale *maximum* și *minimum* cu acelea ale adjectivelor corespondente, *maxim* și *minim*: „peste o oră jumate, **maxim** două” (OTV, 21.VI) – corect: *maximum*; aceeași greșeală apare la Prima TV, 7.VI; Realitatea TV, 19.VI; TVR 1, 30.VI; TVR 2, 30.VI; Antena 1, 1.VI. Forma *maxim* este folosită greșit și în locuțiunea adverbială **la maxim*, în loc de *la maximum*: „motoare turate **la maxim**” (Kanal D, 25.VI).

13. Între **improprietațile lexicale**, frecventă este asocierea verbului *a se scumpi* cu substantive ca *preț* sau *taxă* (care nu *se scumpesc*, ci *cresc*): „dacă până la urmă **prețul** gazelor **se scumpește** sau nu” (Antena 3, 28.VI) – corect: *dacă până la urmă prețul gazelor crește sau nu/dacă până la urmă gazele se scumpesc sau nu*; „s-a **scumpit** TVA-ul” (Europa FM, 30.VI) – corect: *a crescut TVA-ul*.

14. Abateri mai puțin frecvente privesc topica adverbului *mai* – „nu **mai m-am** dus la vot” (OTV, 9.VI); corect: *nu m-am mai dus la vot* –, utilizarea conjuncției compuse *ca să* în locul lui *să* – „**ca să** vorbim puțin” (OTV, 19.VI); corect: *aicea aș vrea să vorbim puțin* –, precum și anumite construcții prepoziționale ale verbului: „și vă puteți foarte ușor **contacta cu ea**” (OTV, 12.VI) – corect: *și o puteți contacta foarte ușor*.

15. În fine, pot fi puse pe seama neatenției și a neglijenței câteva tipuri de erori, totuși supărătoare:

- greșeli de tehnoredactare, omiteri, adăugări sau înlocuiri de litere: „șantajarea unui **pimar** arădean” (OTV, 24.VI); „Eu mai vreau **nicște** creveți” (TVR Cultural, 30.VI); „să-ți preleveze **organelle**” (B1 TV, 4.VI); „**președinete**” (N24 PLUS, 2.VI); „Decizia **Tribunalului** București” (OTV, 25.VI); „i-a **reporșat** președintelui” (Antena 3, 21.VI) etc.;
- abrevierile improprii: „idol **pt** colegii săi de celulă” (OTV, 8.VI);
- juxtapunerea cuvintelor, în „stil telegrafic”: „purtător de cuvânt Henri Coandă” (Realitatea TV, 19.VI) – corect: *purtător de cuvânt al aeroportului „Henri Coandă”*;
- repetiții la mică distanță: „m-au **întrebat** tot felul de **întrebări** despre România” (TVR 2, 4.VI); „Ai și **noutăți noi**” (B1 TV, 29.VI); „**să asigure siguranța** maximă a caselor noastre” (Pro TV, 5.VI);
- contaminări de expresii, asocieri ilogice: „marile **minți cenușii**” (OTV, 14.VI) – corect: *marile minți/marii gânditori* (expresia la care s-a gândit vorbitorul a fost, probabil, *materie cenușie*).